

Vergaderjaar 2008–2009

30 184

Bestuurlijke vernieuwing

Nr. 28

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 juni 2009

Lokale proeftuinen burgerparticipatie

Bijgaand treft u een tussenrapportage van het project «In actie met burgers!», lokale proeftuinen burgerparticipatie, opgesteld door het projectbureau van Actieprogramma Lokaal Bestuur (VNG).¹ Dit project wordt uitgevoerd n.a.v. motie-Schinkelshoek en amendement-Anker bij de begrotingsbehandeling eind 2007 (Kamerstukken 31 200 VII, nrs. 31 en 28).

In actie met burgers! is één van de activiteiten die vanuit het ministerie van BZK worden uitgevoerd om burgerparticipatie en actief burgerschap te bevorderen. Dit past binnen de kernprioriteit Democratie & Burgerschap van het ministerie: voorwaarden scheppen voor meer meedoen, voor actief burgerschap. Binnen deze prioriteit vallen nog meer programma's die voorwaarden creëren voor actief burgerschap, zoals het Handvest verantwoordelijk burgerschap, het project levende Grondwet en het Huis van Democratie en Rechtsstaat. Met deze projecten werken we aan een betere relatie tussen burger en bestuur, aan democratisch burgerschap.

In actie met burgers: 100 gemeenten, 17 proeftuinen, 12 experimenten

Het project heeft een looptijd van één jaar: de startconferentie was eind 2008, de slotconferentie vindt eind 2009 plaats. In de tussentijd werken meer dan 180 ambtenaren uit zo'n 100 gemeenten samen binnen 17 proeftuinen. Binnen de proeftuinen wordt geëxperimenteerd en geleerd van elkaar. Aan het eind van het project levert elke proeftuin producten op die verspreid worden over alle gemeenten. Daarnaast krijgen 12 gemeenten extra ondersteuning voor een bijzonder experiment. Lessen uit die experimenten worden ook weer ter beschikking gesteld aan alle gemeenten.

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Rode draad: burgerparticipatie én burgerinitiatief

Eén van de rode draden in het project is de omkering van burgerparticipatie: niet alleen de vraag vanuit de gemeente, maar vooral de initiatieven vanuit bewoners zijn uitgangspunt voor beleid. Een bottom-up aanpak: de burger is aan zet en de gemeente faciliteert. Een aantal proeftuinen (wijkgericht werken, faciliteren burgerinitiatieven, de burgergerichte gemeente, samenwerking lokale fondsen, bewonersgeld) en de meeste experimenten richten zich specifiek op deze omkering.

Tussenstand: doelen

Ik hoop de volgende outputdoelstellingen aan het eind van dit jaar te hebben gerealiseerd:

- 100 gemeenten zijn aan de slag met nieuwe inzichten uit de proeftuinen;
- 10 proeftuinen zijn omgevormd tot actieve leeromgevingen;
- 10 experimenten hebben producten opgeleverd voor andere gemeenten;
- binnen de VNG is structureel aandacht voor burgerparticipatie en het stimuleren van leerprocessen tussen gemeenten;
- 80% van de deelnemers zegt eind 2009 profijt te hebben gehad van het project.

Centraal staat kennisuitwisseling tussen gemeenten en opbouwen en verspreiden van lessen, ervaringen en nieuwe kennis. Het project stimuleert lokale experimenten, de leerprocessen worden gefaciliteerd en de kennisverspreiding komt in de loop van het project steeds meer op gang. Uiteindelijk wordt gewerkt aan lerende netwerken tussen gemeenten op het gebied van burgerparticipatie en burgerinitiatieven

Tussenstand: leerproces

De meeste proeftuinen zijn inmiddels drie keer bij elkaar gekomen en de experimenten zijn allemaal gestart. Het project is een continu leerproces. Zowel voor het projectbureau van Actieprogramma Lokaal Bestuur (VNG) als voor de 17 bureaus die de proeftuinen begeleiden en de deelnemers. Halverwege overheerst tevredenheid over het proces bij de betrokkenen (zie tussenrapportage). Zowel bij de experimenten als bij veel van de deelnemers van de proeftuinen. De ambities zijn hoog en de motivatie is groot. Uit de rapportage komt een aantal aandachtspunten naar voren:

- Vraaggerichte aanpak, maar ook vernieuwing: binnen een proeftuin wordt bottom-up gewerkt aan de specifieke leervragen van de deelnemers, maar ook aan kennisontwikkeling en vernieuwing;
- Complexiteit van leerprocessen op vier niveaus: de individuele deelnemer, de deelnemers binnen de eigen gemeente, deelnemers onderling binnen een proeftuin en gemeenten buiten de proeftuin;
- Leren en doen: deelnemers worden gestimuleerd om niet alleen kennis uit te wisselen maar ook daadwerkelijk projecten binnen hun gemeente aan te pakken, te experimenteren;
- Niet over maar met burgers: praten over burgerparticipatie is niet moeilijk, maar het gaat om actie met die burgers, ook in de proeftuinen;
- Het vergt een forse tijdsinvestering van de toch al drukke deelnemers, het is niet verplicht.

Tussenstand: verankering en effecten

Uit de eindevaluatie zal blijken wat de effecten van het project werkelijk zijn geweest. Ik verwacht dat er nieuwe netwerken zullen zijn gevormd, er mooie producten zullen zijn ontwikkeld en veel deelnemers zullen zijn geprikkeld om burgerparticipatie binnen hun gemeente verder te ontwikkelen. En daarmee hopen we een bijdrage te leveren aan het uiteindelijke effect: gemeenten geven meer ruimte aan initiatieven van burgers en benutten de denkracht van burgers beter. Want daar ging het om: In actie met burgers!

Het project In actie met burgers! duurt 1 jaar. Er wordt nu al gewerkt aan overdracht, borging en verankering van de kennis die in dat jaar wordt opgedaan. Verankering zal wat gemeenten betreft vooral plaatsvinden via de VNG en voorts bij netwerken en organisaties zoals het Platform wijkgericht werken, het Instituut voor Publiek en Politiek, de stuurgroep experimenten volkshuisvesting en diverse sectorale organisaties. Het ministerie van BZK zal de resultaten gebruiken in het uit te brengen programma Actief Burgerschap, met name in het deelprogramma Burgerinitiatieven.

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
A. Th. B. Bijleveld-Schouten